

Съдържание

1. Научна конференция на Централната библиотека на БАН по случай нейната 140-годишнина	2
2. Представяне на Фондация НАБИС — ст.н.с. д-р Динчо Кръстев	3
3. Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2009) — Стефка Хрусанова	4
4. Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	7
5. Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	10
6. Дълг и съвест (Рец. за: Цветана Кьосева. България и руская емиграция 1920-1950-е годы) — н.с. Даниела Атанасова и ст.н.с. д-р Никола Казански	19
7. Александър Теодоров-Балан — един от първостроителите на езика ни (Изложба на Научния архив, посветена на научното дело на А. Т.-Балан) — Кина Станева	20
8. Библиотека по биология (към Института по експериментална морфология и антропология с музей) — Нина Георгиева	24
9. Предстоящи изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	26

Редакционна колегия: ст.н.с. д-р Цветана Стайкова /отг. ред./, Евгения Станчева, Мария Ефремова

Фотоматериали: Мария Ефремова и Марио Стайков

Предпечатна подготовка: Мария Ефремова

Графичен дизайнер: Марио Стайков

Адрес за кореспонденция

гр. София 1040

ул. “15-ти ноември” №1

тел: 979 53 79, 979 52 54

<http://www.cl.bas.bg>

E-mail: webmaster@cl.bas.bg, staykova.tz@cl.bas.bg

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН ПО СЛУЧАЙ НЕЙНАТА 140-ГОДИШНИНА

На 10 ноември 2009 г. в Големия салон на Централната сграда на Българската академия на науките бе проведена Юбилейна научна конференция на Централната библиотека на БАН, посветена на нейната 140-годишнина.

Присъстваха представители на Ръководството на БАН, на министерства, научни и културни институции, библиотеки. Поднесени бяха приветствия от Ръководството на Академията в лицето на нейния Председател акад. Никола Съботинов, от Министъра на образованието, младежта и науката Йорданка Фандъкова, Министъра на културата Вежди Рашидов, Председателя на Българската библиотечно-информационна асоциация Ваня Грашкина, Директора на

Университетската библиотека при Софийския университет „Св. Климент Охридски” д-р Анна Ангелова, ст.н.с. д-р Цветолюб Нушев — от името на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий”, Ректора на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии проф. дин Стоян Денчев, Надя Терзиева — директор на Библиотеката на Нов български университет и председател на Български информационен консорциум, доц. д-р Елена Павловска от Руската академия на науките, Директора на Библиотеката на Руската академия на науките в Санкт-Петербург проф. Валери Леонов, Наталия Бичерова — Зам. директор на Библиотеката по естествени науки към Руската академия на науките в Москва, Светлана Завелская — Научен секретар на Библиотеката на Петербургския държавен университет.

Представените доклади и презентации на разработвани от сътрудници на Централната библиотека на БАН проекти ще бъдат публикувани в няколко последователни броя на „Информационния бюлетин на ЦБ на БАН”.

Представяме презентации на проекти, в чието изпълнение участват сътрудници на Централната библиотека и Съвета по българистика към Управителния съвет на БАН.

— „Европейски проект ATHENA и участието на Централната библиотека на БАН в него” — н.с. д-р Екатерина Панчева и н.с. Даниела Атанасова <http://cl.bas.bg/about-central-library/bulletin-of-central-library-of-bas/volume-34/athena.ppt/view>

— „Към изграждане на дигитална библиотека от славянски ръкописи” — ст.н.с. д-р Анисава Милтенова http://cl.bas.bg/about-central-library/bulletin-of-central-library-of-bas/volume-34/cb_jubilej-02.ppt/view

— „Представяне на дигиталния архив на Луиджи Салвини” — н.с. д-р Екатерина Панчева <http://cl.bas.bg/about-central-library/bulletin-of-central-library-of-bas/volume-34/salvini.ppt/view>

ПРЕДСТАВЯНЕ НА ФОНДАЦИЯ НАБИС

ст.н.с. д-р Динчо Кръстев, E-mail: dincho@cl.bas.bg

Фондация “Национална академична библиотечно-информационна система” (НАБИС) е създадена с финансовата подкрепа на Фондация “Америка за България”.

На 15 април 2009г. Фондацията е вписана в регистъра за юридически лица с нестопанска цел, като са взети предвид следните обстоятелства:

- потребностите от функционална интеграция на библиотечно-информационните системи и каталожни регистри на научните институции, висшите училища, големи библиотечни хранилища и др.;
- необходимостта от максимална информираност в областта на научната и образователната дейност;
- необходимостта от прилагане на нови модели и

ползването на информация, съответстващи на световните стандарти;

- необходимостта от международно сътрудничество в областта на библиотечните, информационните и комуникационни системи.

Учредители на НАБИС са:

1. Централната библиотека на Българската академия на науките, представлявана от ст.н.с. д-р Динчо Илиев Кръстев — директор,
2. Софийският университет “Св. Климент Охридски”, представляван от проф. Иван Илчев Димитров — ректор,
3. Американският университет в България, представляван от Дейвид Хюайлър — президент.

Целите на Фондацията са развитие и утвърждаване на духовните ценности, образованието, науката и културата, което включва по-специално:

- да съдейства за информационната и функционалната интеграция на каталожните регистри на научните институции, висшите училища, големи библиотечни хранилища и др.;
- да организира обучение, специализация и повишаване на квалификацията в областта на библиотечните, информационните и комуникационни системи;
- да координира дейността по изпълнение на международни, национални и регионални проекти за развитието на библиотечно-информационното сътрудничество.

За постигане на своите цели Фондацията ще провежда следните дейности:

- ще организира и провежда съвместни действия за информационна и функционална интеграция на каталожните регистри на научните институции, висши училища и големи библиотечни хранилища, насочена към издигане нивото на библиотечно-информационната комуникация;
- ще разработва програми и ще участва в изпълнението им;
- ще участва в международни и национални проекти;
- ще организира обучение и повишаване квалификацията в областта на библиотечните, информационните и комуникационни системи;
- ще установява сътрудничество и интеграция с университети и други научни институции, ще организира семинари, конференции и други форуми, ще извършва информационно-издателска дейност.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2008)

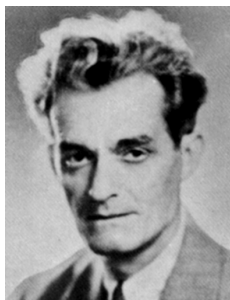
Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

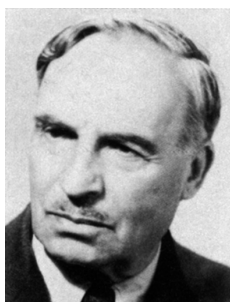
01 декември
75 г. от смъртта на **БОНЧО НЕНКОВ БОЕВ** (03.03.1859-01.12.1934),
икономист.
Действителен член (1900).

01 декември
95 г. от смъртта на **ХРИСТО ДИМИТРОВ ПАВЛОВ** (1841-
01.12.1914), юрист.
Редовен член (1884).

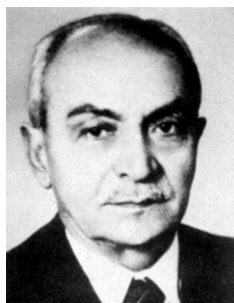

03 декември
110 г. от рождението на **ЦВЕТАН ТОДОРОВ БЕЛЧЕВ** (03.12.1899-
31.01.1962), езиковед, етнограф.
Извънреден член (1946).

03 декември
60 г. от смъртта на **ЕЛИН ПЕЛИН (ДИМИТЪР ИВАНОВ
СТОЯНОВ)**, (18.07.1877-03.12.1949), писател.
Редовен член (1941).

03 декември
115 г. от рождението на **ВЛАДИМИР АЛЕКСАНДРОВИЧ ЕНГЕЛ-
ХАРД** (03.12.1894-1984), руски биохимик — молекулярна биология,
генно инженерство.
Чуждестранен член (1974).

06 декември

145 г. от рождението на ПЕНЧО НИКОЛОВ РАЙКОВ (06.12.1864-24.06.1940), химик-органик.

Действителен член (1900).

07 декември

175 г. от рождението на ВАЛТАЗАР БОГИШИЧ (07.12.1834-24.04.1908), хърватски юрист и етнограф.

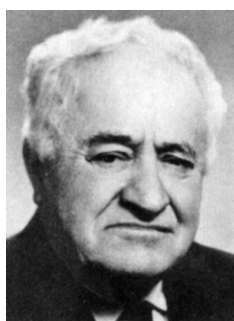
Чуждестранен член (1902).

09 декември

95 г. от рождението на ХЕРБЕРТ ХУНГЕР (09.12.1914-09.07.2000), австрийски филолог-класик, византолог.

Чуждестранен член (1977).

12 декември

30 г. от смъртта на БОРИС СТЕФАНОВ ПОПОВ (08.06.1894-12.12.1979), ботаник-дендролог.

Академик (1948).

12 декември

130 г. от рождението на ПЕТКО ХРИСТОВ СТОЯНОВ (12.12.1879-07.12.1973), юрист и икономист, обществено-политически и държавен деец.

Действителен член (1933, изключен 1949, възстановен 1990). Секретар на БАН (1940-1941).

13 декември

155 г. от рождението на **ТОМИСЛАВ МАРЕТИЧ** (13.12.1854-15.01.1938), хърватски езиковед-славист.

Чуждестранен член (1926).

13 декември

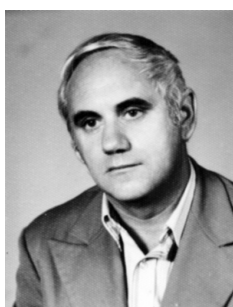
85 г. от смъртта на **МИХАИЛ КОНСТАНТИНОВ САРАФОВ** (14.02.1854-13.12.1924), финансист и статистик, обществено-политически и държавен деец, дипломат.

Редовен член (1884). Ковчежник на БКД (1898-1904).

23 декември

100 г. от рождението на **ЙОАХИМ ВЕРНЕР** (23.12.1909-09.01.1994), немски археолог.

Чуждестранен член (1984).

25 декември

5 г. от смъртта на **АТАНАС ДИМОВ МЕХАНДЖИЕВ** (23.07.1931-25.12.2004), биолог.

Член-кореспондент (1995).

26 декември

5 г. от смъртта на **ГРИГОР МИНЧЕВ МЕЧКОВ** (07.02.1931-26.12.2004), лекар-интернист, гастроентеролог и хематолог.

Академик (2004).

28 декември

145 г. от рождението на **ЮРДАН ТРИФОНОВ ЦВЕТКОВ** (28.12.1864-16.04.1949), историк-медиевист, филолог и литературовед, просветен деец.

Действителен член (1906). Дарител на БАН.

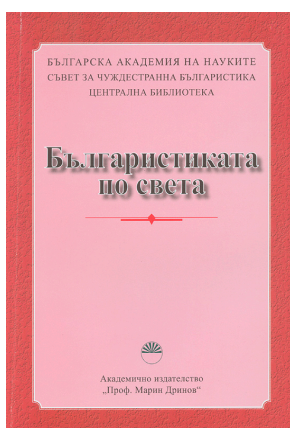

31 декември

15 г. от смъртта на **АЛЕКСАНДЪР АЛЕКСАНДРОВИЧ БАЕВ** (10.01.1904-31.12.1994), руски биохимик — молекулярна биология.

Чуждестранен член (1986).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**
Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

БЪЛГАРИСТИКАТА по света / Анисава Милтенова и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 194 с. : сн. материал ; Бележки под линия

ISBN 9789543223619

System number [000120409]

В книгата са поместени очерци за университетите, в които българистиката се разработва в продължение на десетки години: Германия, Чехия, Русия (Москва и Санкт-Петербург), в Украйна (Киев и Одеса), Италия, Румъния, Словения, Полша, Унгария, Гърция, Швеция, както и за центрове, придобили по-значителна роля в последните години. В част от включените материали се разглеждат динамичните проблеми, настъпили в областта на българистичните изследвания и преподаването на български език и култура в чужбина през последното десетилетие на ХХ в.

ДИМИТРОВА-ТОДОРОВА, Лиляна Дойчева. Местните имена в процеса на езиковата комуникация : (Въз основа на материал от Поповско) / Лиляна Дойчева Димитрова-Тодорова ; Предг. Ева Жетелска-Фелешко. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 262 с. : 2 к. ; Резюме на англ. ез. с. 260 ; Библиогр. с. 175-216

ISBN 9789543223022

System number [000120126]

В книгата е събран и научно интерпретиран богат исторически, археологически, краеведски, етнографски, фолклорен, езиков и топонимичен материал от бившата Поповска околия. Обърнато е внимание върху анализа на многобройните явления, които са резултат от сложни процеси на етническата, лингвистичната и културна симбиоза на хетерогенното население, което активно е участвало в създаването на топонимията в един район от българските земи.

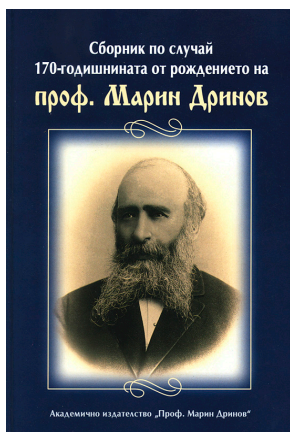

НАРОДНИ култури и балкански терени : Сб. в чест на 80-годишнината на Жан Кюизение = Cultures populaires et terrains balkaniques : Mélanges offerts a Jean Cuisenier a l'occasion de son quatre-vingtieme anniversaire / Състав. Мила Сантова ; Ред. кол. Божидар Алексиев и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 326 с. : цв. ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. след всяка тема

ISBN 9789543223367

System number [000120136]

В сборника са публикувани текстове, прочетени като доклади на проведената в София през март 2007г. Научна конференция, посветена на 80-годишнината на известния френски учен — етнолог Жан Кюизение.

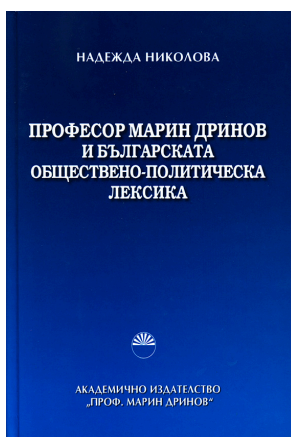
СБОРНИК по случай 170-годишнината от рождението на проф. Марин Дринов / Под ред. на Илия Тодев и др. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 198 с. : сн.; факс. ; Бележки по линия

ISBN 9789543223336

System number [000120056]

В сборника са включени докладите, изнесени на Международния симпозиум в Панагюрище от учени от Българската академия на науките, Софийския университет "Св. Климент Охридски", Харковския национален университет "Василий Каразин" и Московския държавен университет "Михаил Ломоносов". Темите са ориентирани към различни аспекти от живота и делото на проф. Марин Дринов.

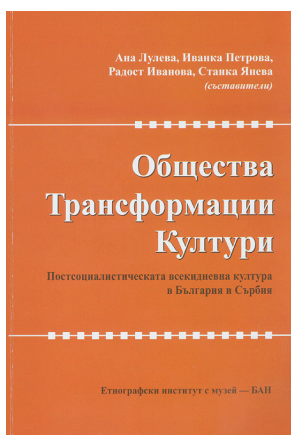

НИКОЛОВА, Надежда Валентинова. Професор Марин Дринов и българската обществено-политическа лексика / Надежда Валентинова Николова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 290 с. : 1 л. портр. ; 3 прил. ; Резюме на англ. ез. с. 284-290 ; Библиогр. с. 267-283

ISBN 9789543223206

System number [000120131]

Изтъква се значителното място на проф. Марин Дринов сред строителите на българския книжовен език през последните три десетилетия на XIX век. С многостранната си научна и обществено-политическа дейност книжовникът продължава възрожденската традиция в българския културен живот. Лексиката, използвана в научните и публицистичните му съчинения, в преобладаващата част е от този период и е показател за динамиката и развитието на обществено-политическата лексика, която е съществената негова съставка.

ОБЩЕСТВА — трансформации — култури : Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия : [Сб. докл. от Шестата българо-сръбска научна конф.] / Състав. Ана Лулева, Иванка Петрова, Радост Иванова, Станка Янева. — София : БАН. Етнографски институт с музей, 2009. — 246 с. : Бележки под линия ; Библиогр. в края на докл.

ISBN 9789548458375

System number [000120066]

В сборника са публикувани докладите от Шестата българо-сръбска научна конференция на тема “Общества-трансформации-култури. Постсоциалистическата всекидневна култура в България и Сърбия”, състояла се на 6-9 октомври 2008 в Археологическия музей във Варна. Докладите са ориентирани към три тематични направления: паметта на постсоциализма, медии и всекидневна култура, аспекти на постсоциалистическото всекидневие

**НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА
БАН**

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

АЛИМИ, Серж. Новите кучета пазачи / Серж Алими ; Прев. от фр. ез. Вера Генова. — София : Монд дипломатик България, 2008. — 144 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 134-141
ISBN 9789549211931
System number [000113032]

АРАБАДЖИЕВ, Александър. Васил Арнаудов. Диригентът със златните ръце / Александър Арабаджиев. — София : Изток-Запад, 2008. — 176 с. : сн.
ISBN 9789543214716
System number [000113134]

БАКАЛОВ, Иван. Превратаджии от първо лице : Заговорите срещу Тодор Живков / Иван Бакалов. — София : Millenium, 2008. — 244 с. : сн.
ISBN 9789545150029
System number [000113038]

БАКАЛОВ, Тотю. Кървавият залез на утрото / Тотю Бакалов. — Стара Загора : Лаген, 2008. — 440 с. : сн. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 440
ISBN 9789543460212
System number [000111886]

БАЛАНДИН, Р. К. 100 велики богове / Р. К. Баландин ; Прев. Ивелина Блажева. — Варна : Компас, 2008. — 512 с. : Кратък терминологичен речник с. 475-508
ISBN 9789547012165
System number [000113050]

БАЛТЪР, Майкъл. Богинята и биволът : Чаталхьоюк — археологическо пътешествие към зората на цивилизацията / Майкъл Балтър ; Прев. от англ. ез. Владимир Зарков. — София : НСМ Медиа, 2006. — 309 с. : ил.; фотогр.
System number [000089070]

БАРИ, Дъглас. Как да станем успешни бизнес лидери : Вдъхновени писма и съвети от президентите на най-могъщите компании в света / Дъглас Бари ; Прев. от англ. ез. Слави Радославов, Теодор Михайлов. — София : Световна библиотека, 2007. — 176 с.
ISBN 9548615738
System number [000113033]

БЕЖАНСКИ, Методи. Накит с образ на жена : Повест / Методи Бежански. — 2. прераб. и доп. изд. — София : Пропелер, 2008. — 166 с. : Био-библиогр. справка с. 162-165
ISBN 9789543920136
System number [000113005]

БИБИШ, псевд. Танцьорка от Хива, или Историята на една простодушна жена / Бибиш ; Прев. Весела Петрова. — София : НСМ Медиа, 2008. — 158, [1] с.
ISBN 9789549477567
System number [000111947]

БИЗНЕСАНАЛИЗ : (Сб. от задачи и тестове) / М. Михайлов и др. — Свищов : Акад. изд. Д. А. Ценов, 2008. — 130 с. : табл.
ISBN 9789542303862
System number [000111898]

- БИШЪП, Джаки. Как да простим, като не знаем как / Джаки Бишъп, Мери Грант ; С предг. от д-р Филип Зимбардо ; Прев. от англ. ез. Михаела Михайлова. — София : Аквариус, 2008. — 200 с.
ISBN 9789548692373
System number [000113064]
- БЛАГОВА, Тая. Среднощен блус : Лирика / Тая Благова. — София : Мултипринт, 2008. — 128 с.
ISBN 9789543400959
System number [000113009]
- БУКАЙ, Хорхе. Приказки за размисъл / Хорхе Букай ; Прев. от испански ез. Ева Младенова Тофтисова. — Пловдив : Хермес, 2009. — 190 с. : ил.
ISBN 9789542607267
System number [000111889]
- БЪЛГАРСКИ език като чужд. Стил и жанрови модели / Състав. доц. д-р Елена Хаджиева, гл. ас. д-р Андреана Евтимова. — София : Д-р Иван Богоров, 2008. — 128 с. : ил.
ISBN 9789543160426
System number [000108199]
- БЪРНЕТ, Том. Кой спечели космическата надпревара? / Том Бърнет ; Прев. от англ. ез. Валентина Рашева. — Пловдив : Хермес, 2009. — 320 с. : Азб. показалец с. 315-318 ; Бележки под линия ; Библиогр. с. 313-314
ISBN 9789542607137
System number [000111893]
- ВИДИН през първата половина на ХХ век : Пощенски картички от колекцията на Митко Лачев = Vidin in the first half of the 20th century : Postcards from the collection of Mitko Lachev / Състав. Петкана Поломска, Станислав Поломски ; Ред. Люба Йонева ; Прев. на англ. ез. Бистра Рушкова. — [София] : Гутенберг, 2008. — 159 с. : сн.
ISBN 9789546170477
System number [000113047]
- ВИЕТНАМ — страната и хората : Viet Nam — Dat Nuoc — Con Nguoi / Състав. Бак Кам Тиен. — София : Посолството на СР Виетнам в Р България ; Даниела Убенова, 2008. — 191, [1] с. : сн.; табл.
System number [000112504]
- ВИСША математика : Методическо ръководство : Ч. 2. / Жечка Михайлова Димитрова и др. — Бургас : Унив. проф. д-р Асен Златаров, 2003. — 215 с. : фиг.
System number [000051264]
- ГАР, Ал. Неудобната истина : Проблемът за глобалното затопляне и какво можем да направим за решаването му / Ал Гор ; Прев. Нина Минкова. — София : Младинска книга, 2008. — 326 с. : цв. ил.; карти
ISBN 9789549715101
System number [000106383]
- ГУРСО, Анри. Европейски речник : Български — английски — немски — френски — италиански — испански / Анри Гурсо, Моник Гурсо ; Прев. Нина Крумова. — София : Младинска книга, 2007. — 787 с.
ISBN 9789549170856
System number [000087066]
- ДАМЯНОВ, Красимир. Дневникът на една пеперуда : Роман / Красимир Дамянов. — София : Факел Експрес, 2008. — 442, [1] с.
ISBN 9789549772593
System number [000113007]

ДЕЧЕВА, Весела. Физични основи на механиката / Весела Дечева, Дочка Съева. — София : Д-р Иван Богоров, 2008. — 277 с. : ил. ; Азб. указател на термините в учебника с. 271-275 ; Азб. указател на учените, цитирани в учебника с. 276 ; Библиогр. с. 277
ISBN 9789543160655
System number [000111923]

ДРАГОМАН, Дьорд. Белият цар : Роман / Дьорд Драгоман ; Прев. от унг. ез. Стефка Хрусанова. — София : Ерго, 2008. — 304 с.
ISBN 9789549227925
System number [000113167]

ДРЯНОВСКИ, Борислав. 100 години научно—технически съюзи — Варна (1908-1949) : Т. 1. Борислав Дряновски. — Варна : График ООд, 2008. — 292 с. : ил. ; Сборник документи и материали
System number [000112455]

ДУКАДИНОВ, Светльо. Третото око на Ванга / Светльо Дукадинов. — София : Millenium, 2008. — 164 с. : сн. материал
ISBN 9789545150081
System number [000114919]

ДЪНОВ, Петър Константинов. Учителят на Христа : [Сборник] / Учителят Петър Дънов. — 2. изд. — [София] : Хелиопол, 2007. — 231 с. : В настоящето издание като съставителство, сборник от изказвания за Христос, е съхранен стилът и пълната автентичност на изразните средства на Петър Дънов — Учителя
ISBN 95495780428
System number [000112116]

ДЪРНОВШЕК, Янез. Мисли за живота и осъзнаването / Янез Дърновшек ; Прев. Виктория Менкаджиева. — София : Младинска книга, 2007. — 232 с.
ISBN 9789549170870
System number [000102807]

ДЮГЕН, Марк. Обикновена екзекуция : [Роман] / Марк Дюген ; Прев. от фр. ез. Красимир Петров. — София : Факел Експрес, 2008. — 320 с.
ISBN 9789549772562
System number [000111914]

ЖЕЙНОВ, Иво. Неизвестни страници за българското масонство / Иво Жейнов. — Плевен : ЕА, 2008. — 198 с. : фотогр.
ISBN 9789544501549
System number [000109720]

ЖЕЛЕВ, Манол. Село Братя Даскалови : Принос към историята на селото / Манол Желев, Денка Манолова. — Стара Загора : Лаген, [2009]. — 280 с. : ил. ; Речник с. 279 ; Библиогр. с. 278
ISBN 9789543460205
System number [000111918]

ЖИВКОВА, Иванка Минчева. Живот и душевност на турското население в Източните Родопи и в Пловдив : Невербалното общуване на турското население от Източните Родопи / Иванка Минчева Живкова. — София : Кота, 2008. — 207 с. : Библиогр. с. 205-206
ISBN 9789543052509
System number [000112476]

ЗАБРАНЕНАТА религия : Потиснатите ереси на Запада / Състав. Дж. Дъглас Кениън ; Прев. Лили Христова. — София : НСМ Медиа, 2008. — 293 с. : ил. ; За авт. с. 287-289
ISBN 9789548477666
System number [000112356]

ЗЕЛАНД, Вадим. Форум на сънуващите / Вадим Зеланд ; Прев. от рус. ез. Весела Петрова. — София : НСМ Медиа, 2007. — 284 с.

System number [000112468]

ЗЕЛАНД, Вадим. Трансърфинг на реалността : Ч. 4. Ябълките падат в небето / Вадим Зеланд ; Прев. от рус. ез. Георги Рачев. — София : НСМ Медиа, 2006. — 242, [2] с. : Речник на термините с. 227-242 ; Резюмета на бълг. ез. след всяка глава

System number [000112451]

ЗИГЛАР, Зин. Как животът ни да стане повече от добър / Зин Зиглар ; Прев. от англ. ез. Слави Радославов. — София : Световна библиотека, 2006. — 242 с.

ISBN 9548615681

System number [000112996]

ИКОНОМИКС : Микроикономика. Макроикономика : Учебно пособие за дистанционно обучение / Любен Кирев и др. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 453, [1] с. : фиг.; табл.

ISBN 9789544277932

System number [000111885]

ЙОЦОВ, Йоцо. Градът на завоя : Книга за Видин и достойните му граждани / Йоцо Йоцов. — Видин : Витоника — Ванко Иванов, 2008. — 800 с. : ил. ; Кратки бележки с. 786-789 ; Библиогр. с. 791-793

ISBN 9789549207194

System number [000111924]

КАРАФЕИЗОВ, Цезар. Какво правя, когато нищо не правя / Цезар Карафеизов. — Хасково : Графопринт, 2007. — 48 с. : фиг.

System number [000109684]

КВАША, Григорий. Принципи на историята / Григорий Кваша ; Прев. от рус. ез. Нели Христова. — София : НСМ Медиа, 2005. — 248 с.

System number [000112380]

КОЕЛЮ, Паулу. Дневникът на един маг / Паулу Коелю ; Прев. от португалски ез. Вера Кирова. — София : Обсидиан, 2008. — 222 с. : Бележки под линия

ISBN 9547691201

ISBN 9789547691209

System number [000114931]

КРЪСТЕВ, Цветко. Спомени за Кунино / Цветко Кръстев. — 2. прераб. и доп. изд. — София : [Б. изд.], 2008. — 188 с. : сн.

ISBN 9789543680221

System number [000113054]

КУМАНОВА, Катюша. Фолклорни ескизи от Чепинско / Катюша Куманова, Георги Куманов. — София : Булвест, 2008. — 192 с. : сн. ; Библиогр. с. 189-191

ISBN 9789549229912

System number [000112437]

ЛИЛОВ, Григор. Ъндърграунд : Т. 2. Вис; Мултигруп / Григор Лиллов. — София : Кайлас ЕООД, 2008. — 256 с.

ISBN 9789549209839

System number [000112091]

ЛИНЕЙНА алгебра. Записки по математика : Ч. 1. — 2. изд. — Варна : ВСУ Черноризец Храбър, 2008. — 84 с. : ил.

ISBN 9789547154056

System number [000113164]

ЛИЧЕВ, Тихомир. Икономическа география на България / Тихомир Личев, Красимир Кръстев. — 5. прераб. и доп. изд. — Свищов : Акад. изд. Д. А. Ценов, 2008. — 306 с. : ил. ; Библиогр. с. 305-306

ISBN 9789542303831

System number [000111926]

ЛОВАШ, Илдико. Излаз на Адриатика. Джеймс бонд в Бачка : Роман / Илдико Ловаш ; Прев. от унг. ез. Юлия Крумова. — София : Ерго, 2008. — 256 с.

ISBN 9789549227918

System number [000112671]

МАКГИЙ, Марни. Древна Гърция : Археологията разкрива тайни от миналото на Гърция / Марни Макгий; Консултант Майкъл Шанкс ; Прев. Александър Качин. — София : Егмонт България, 2008. — 64 с. : цв. ил. ; Речник с. 59 ; Азбучник с. 61-62 ; Библиогр. с. 60 ; Фотографии с. 64

System number [000111945]

МАКДОНАЛД, Фил. Тайланд : Пътеводител / Фил Макдоналд, Карл Паркс ; Прев. Ирина Димитрова. — София : Егмонт България, 2008. — 400 с. : цв. ил. ; Показалец с. 391-397

ISBN 9789542702535

System number [000113146]

МАКРОИКОНОМИКА. : [Учебник] / Проф. д-р Любен Кирев и др. ; Под общ. ред. на проф. д-р Любен Кирев. — 4. прераб. и доп. изд. — Свищов : Акад. изд. Д. А. Ценов, 2008. — 507 с. : фиг.

ISBN 9789542303978

System number [000111940]

МЕНДЕШ, Жузе Мануел. Отново септември : Португалска поезия / Жузе Мануел Мендеш ; Подбор, въвед. и прев. от португ. Сидония Пожарлиева. — София : Славяни, 2008. — 93 с.

ISBN 9789543680191

System number [000113011]

МИНЧЕВА, Пенка Пенчева. Практически курс по солфеж : Уч. пособие / Пенка Пенчева Минчева. — София : ValkaNota, 2008. — 120 с. : ноты

ISBN 9789543880096

System number [000113156]

МИХАЛЕВА, Светла. Ръководство за семинарни упражнения : Основи на публичната администрация. Държавна власт и държавна администрация. Стратегическо управление в публичната сфера / Светла Михалева. — Варна : ВСУ Черноризец Храбър, 2008. — 116 с. : ил. ; Библиогр. с. 113-115

ISBN 9789547154032

System number [000113030]

НАРЪЧНИК на специалиста по връзки с обществеността в общините / Иван Бъчваров и др. ; Състав. и ред. Михаела Малеева. — 2. доп. изд. — София : Минерва, 2008. — 160 с. : ил.

ISBN 9789549164121

System number [000111934]

ОБАМА, Барак Хюсеин. Баща ми и аз : [Мемоари] / Барак Хюсеин Обама ; Прев. от англ. ез. Владимир Мегре, Юлиана Славчева. — София : Millenium, 2008. — 432 с.

ISBN 9789545150074

ISBN 9789545150104

System number [000113046]

ОСОБЕНОСТИ на интегрираното обучение : [Сборник] / Състав. проф. д-р Златко Добрев. — София : Д-р Иван Богоров, 2008. — 238 с. : ил. ; Библиогр. в края на всяка тема

ISBN 9789543160419

System number [000111928]

ПАВЛОВ, Пламен. Българското средновековие. Познато и непознато : Страници от политическата и културната история на България, VII-XV век / Пламен Павлов. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 256 с. : ил.

ISBN 9789544277963

System number [000112038]

ПАВЛОВА, Павлина Георгиева. Изгубени под звездите : Роман / Павлина Георгиева Павлова. — София : Български писател, 2008. — 512 с.

ISBN 9789544437435

System number [000113027]

ПАНОВА, Лилия. Мощите на светлината : Стихосбирка / Лилия Панова. — София : Пет плюс, 2007. — 78 с. : ил.; 1 портр.

ISBN 9789544621308

System number [000112985]

ПЕНЧЕВ, Пенчо. Организационно развитие / Пенчо Пенчев. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 298 с. : фиг. ; табл. ; Библиогр. с. 296-298

ISBN 9789544278083

System number [000111897]

ПЕТРОВА, Мария Георгиева. Пътуване : Стихове / Мария Георгиева Петрова. — Стара Загора : Лаген, 2008. — 24 с.

ISBN 9789543460151

System number [000111938]

ПОЩАКОВ, Христо. Завладяването на Америка : Фантастичен роман / Христо Пощакков ; Предг. Александър Драганов. — София : Аргус, 2008. — 383, [1] с.

ISBN 9789545701689

System number [000112987]

ПРЕКОП, Иржина. Съкровищата в нашите деца : В търсене на изгубеното от самите нас / Иржина Прекоп, Гералд Хютер ; Прев. Бояна Петкова. — София : Аквариус, 2007. — 144 с.

ISBN 9789548692366

System number [000113048]

РЕДУТОВ, Андрей. Търсачи на духа : Хакери на сънища / Андрей Редутов ; Прев. Любомир Чолаков. — София : НСМ Медиа, 2008. — 264 с.

ISBN 9789548477628

System number [000112373]

РЪКОВОДСТВО за решаване на задачи по висша математика 1 : Ч. 2. Математичен анализ / Емилия Ангелова Великова и др. — Русе : Русенски университет Ангел Кънчев, 2007. — 143 с. : фиг.; табл. ; Библиогр. с. 141.

ISBN 9789547123823

System number [000112110]

САВТЕВА, Диана. Памет за щастие : Поезия / Диана Савтева. — Бургас : Бряг, 2008. — 48 с.

ISBN 9789548752060

System number [000112370]

СЕКСИ хоризонти : Фантастични разкази : Антология / Състав. и предг. Емануел Икономов. — София : Аргус, 2008. — 383 с.

ISBN 9789545701733

System number [000113031]

- СТАНИШЕВ, Кръстьо. Елегии : Избрани стихотворения / Кръстьо Станишев. — София : Август, 2008. — 160 с.
ISBN 9789549688450
System number [000112364]
- СТАРИКОВА, Лидия. Камъкът на моята душа : Избери си сам начин за общуване с твоите камъни / Лидия Старикова. — София : Славяни, 2007. — 304 с. : Библиогр. с. 211-218
ISBN 9789543680122
System number [000096507]
- СТЕФАНОВА, Соня. Със слово кристално... : Лирика / Соня Стефанова. — Бургас : Стемар ООД, 2008. — 72 с. : ил.
ISBN 9789548752046
System number [000112363]
- 130 [Сто и тридесет] години БЧК — заедно за хуманност : Юбилейни научни сесии “120 години Български Червен кръст”, 100 години от създаването на болница “Червен кръст”, 100 години сестринство в България” / Състав. Христо Григоров. — София : Гутенберг, 2008. — 304 с.
ISBN 9789546170484
System number [000112078]
- СТОГОФФ, Иля. Милиардерите / Иля Стогофф ; Прев. от рус. ез. Владимир Игнатов. — София : Световна библиотека, 2008. — 220 с. : Бележки под линия
ISBN 9548615762
System number [000113012]
- СТОЕВА, Красимира. Снежните пясъци на Хира : Фантастични разкази / Красимира Стоева ; Предг. Величка Настраданова ; Интервю Емануел Икономов. — София : Аргус, 2008. — 350, [1] с.
ISBN 9789545701726
System number [000112992]
- СТОЯНОВ, Иван Илиев. Любен Каравелов. Нови щрихи към живота и дейността му / Иван Илиев Стоянов. — Велико Търново : Унив. изд. Св. Св. Кирил и Методий, 2008. — 130 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 123-128
ISBN 9789545246623
System number [000110449]
- СТЪРДЖЪН, Теодор. Бленуващите кристали : [Роман] / Теодор Стърджън ; Прев. Калин Ненов ; Ил. Ертан Мусов и др. — [Б. м.] : Фондация Човешката библиотека, 2008. — 111 с. : ил. ; Речник на чуждите и по-редките думи с. 109-111
ISBN 9789549224122
System number [000112997]
- СУЛТАНОВА, Нина Георгиева. Физика : [Учебник] / Нина Георгиева Султанова. — Бургас : Унив. проф. д-р Асен Златаров, 2008. — 420 с. : ил. ; Библиогр. с. 419
ISBN 9789548422499
System number [000112344]
- ТАНЧЕВ, Иван Димитров. Българи в чуждестранни военноучебни заведения (1878-1912) / Иван Танчев. — София : Гутенберг, 2008. — 260 с. : сн. ; Резюме на англ. ез. с. 255-259 ; Географски показалец с. 241-253
ISBN 9789546170491
System number [000113130]
- ТЕМПЪЛ, Робърт. Светът на отвъдното / Робърт Темпъл ; Прев. Владимир Зарков. — София : НСМ Медиа, 2004. — 348, [1] с. : ил. ; Бележки с. [326]-338
System number [000112379]

- ТЕНДО, Шоко. Дъщерята на Якудза : Откровенията на една гангстерска наследница / Шоко Тендо ; Прев. от англ. Юлиана Славчева. — София : Millenium, 2008. — 230, [1] с.
ISBN 9789545150043
System number [000113045]
- ТЕСТОВЕ по “Икономическа география на България” / Тихомир Личев и др. — Свищов : Акад. изд. Д. А. Ценов, 2008. — 255 с. : ил. ; Библиогр. с. 252
ISBN 9789542303817
System number [000111941]
- ТИХОПЛАВ, Виталий Юрьевич. Времето на Бога : Т. 1. Съзнание и живот. / Виталий Юрьевич Тихоплав, Татьяна Серафимовна Тихоплав ; Прев. от рус. ез. Георги Рачев. — София : НСМ Медиа, 2006. — 260 с. : Библиогр. с. 253-258 ; Библиогр. с. [298]-305
System number 000112359]
- ТИХОПЛАВ, Виталий Юрьевич. Учението на Грабовой : Теория и практика / Виталий Тихоплав, Татьяна Тихоплав ; Прев. от рус. Георги Рачев. — София : НСМ Медиа, 2005. — 282, [2] с. : ил. ; Библиогр. с. 278-282
System number [000112361]
- ТИХОПЛАВ, Виталий Юрьевич. Хармонията на Хаоса или Фракталната реалност / Виталий Тихоплав, Татьяна Тихоплав ; Прев. от рус. Георги Рачев. — София : НСМ Медиа, 2004. — 322 с. : ил. ; Библиогр. с. 315-320
System number [000072195]
- ТРЕЙСИ, Брайън. Стоте абсолютни закона на бизнес успеха / Брайън Трейси ; Прев. от англ. Слави Радославов. — София : Световна библиотека, 2007. — 287 с. : За автора с. 286-287
ISBN 9548615789
System number [000113029]
- ТРЕНЕВ, Иван. Задръж ме в целувката : Любовна лирика / Иван Тренев. — София : Световна библиотека, 2008. — 208 с.
ISBN 9548615746
System number [000112998]
- ТРЕНЕВ, Иван. Наследниците на Иван Асен II : Роман / Иван Тренев. — София : Световна библиотека, 2007. — 416 с.
ISBN 954861569X
System number [000113036]
- ТРЕНЕВ, Иван. Опустошение : Роман / Иван Тренев. — 2. изд. — София : Световна библиотека, 2008. — 406 с.
ISBN 9548615770
System number [000113035]
- УИЛСЪН, Андрю. Лъжлив език / Андрю Уилсън ; Прев. от англ. ез. Ралица Кариева. — София : Millenium, 2008. — 350 с.
ISBN 9789545150067
System number [000112994]
- ФАКТОПЕДИЯ : Илюстрирана енциклопедия / Прев. Нина Крумова и др. — Прераб., актуализирано и доп. изд. — София : Младинска книга, 2006. — 456 с. : цв. ил. ; Показалец на имена, термини и предмети с. 426-455 ; Енциклопедията съдържа над 50 000 факти, повече от 15 000 илюстрации и фотографии, повече от 10 000 понятия и имена, илюстриран преглед на човешкото познание
ISBN 9549170837
ISBN 9789549170832
System number [000113034]

ХАРИС, Натаниел. Древните май : Археологията разкрива тайни от миналото на майте / Натаниел Харис; Консултант Елизабет Греъм ; Прев. Александър Качин. — София : Егмонт България, 2008. — 64 с. : цв. ил. ; Речник с. 59 ; Азбучник с. 61-62 ; Библиогр. с. 60 ; Фотографии с. 64

ISBN 9789542702528

System number [000111953]

ХОКС, Джон Туелв. Странникът / Джон Туелв Хокс ; Прев. Анна Христова. — София : Бард, 2007. — 461 с.

ISBN 9789545858130

System number [000113018]

ХОКС, Джон Туелв. Тъмната река / Джон Туелв Хокс ; Прев. Анна Христова. — София : Бард, 2008. — 364 с.

ISBN 9789545859694

System number [000113024]

ХОФМАН, Леополд. Угасващ отблясък на времето : Лирика / Леополд Хофман ; Подбрал и претворил от нем. ез. Кръстьо Станишев. — София : Агрипина, 2008. — 96 с. : ил.

ISBN 9789548806657

System number [000112362]

ХУБЕНОВА, Керка. Криле над Тадж Махал : Стихове за любовта и за още любов / Керка Хубенова. — Стара Загора : Лаген, 2008. — 115 с. : ил. ; Думи за авт. с. 108-114

ISBN 9789543460236

System number [000111933]

ЧЕТВЪРТИЯТ идва винаги пръв : Риалити роман-трилър / Фани Цуракова и др. ; Идея и състав. Емил Янев, Кин Стоянов. — София. : 2008. — 152 с. : CD-ROM

ISBN 9789549233612

ISBN 9789549233513

System number [000113037]

ЦАРЕВСКАЯ, Светлана Николаевна. Небесните пазители / Светлана Николаевна Царевская, Владимир Анатольевич Царевский ; Прев. Татяна Катева. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 158 с.

ISBN 9789544278113

System number [000112009]

ЦВЯТКОВА, Стойна Добрева. Промислени технологии : [Учебник] / Стойна Добрева Цвяткова. — Велико Търново : Абагар, 2008. — 247 с. : табл.

ISBN 9789544277994

System number [000111892]

ЦЕКОВА, Божидара Атанасова. Всички дни от седмицата : Роман / Божидара Цекова ; Предг. Георги Цанков. — София : Аргус, 2008. — 223 с.

ISBN 9789545701696

System number [000113014]

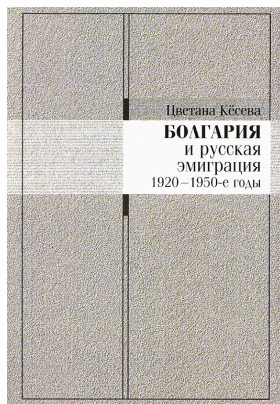

ДЪЛГ И СЪВЕСТ

н.с. Даниела Атанасова, E-mail: refer3@cl.bas.bg

ст.н.с. Никола Казански, E-mail: refer2@cl.bas.bg

„Мы не в изгнании, мы в послании”

КЕСЕВА, Цветана. България и русская эмиграция 1920 - 1950-е годы. / Пер. болг., науч. ред. Е. В. Михайлова. — Москва, Библиотека-фонд „Русское Зарубежье”, 2008. — 312 с. (Русский путь)

“*Vae victis!*” („Горко на победените!”) е римският девиз, който си спомняме винаги, когато разглеждаме съдбата на хората, принудени да напуснат своята родина по силата на трагични исторически обстоятелства като революции и войни. Съдбата на руската емиграция заема особено място в историята на България по много и различни причини. Повод да пишем за нея е руският превод на изследването на Цветана Кесева, което излезе през 2008 г. Самата тема беше табу до 1990 г., а след това се оказа донякъде преекспонирана и въпреки това в нея има още много недостатъчно проучени и анализирани факти и документи. Трудът на българската историчка запълва в голяма степен тази празнота и може да се счита за основополагащ на всички последващи разработки по темата. Авторката е имала възможност вероятно първа да работи в затворените доскоро архиви на различни български ведомства.

Но преди да разгледаме съдържанието на книгата, ни се иска да се спрем накратко на особеностите на руската емиграция в България от първата половина на миналия век. Защо сред повечето хора тя е известна преди всичко като „бялата” емиграция?

„К туркам в дыру, В Дарданеллы узкие, Плыли завтрашние галлиполийцы, Плыли вчерашние русские” — така злорадо-поетично Маяковски описва съдбата на руската армия известна като „бяла” заради цвета на императорските военни униформи. Когато в края на 1920 г. разбитата армия на барон Врангел отстъпва от полуостров Крим на полуостров Галиполи в Турция, то нейната съдба е повече от безизходна. Все пак под девиза «**Только смерть может избавить тебя от исполнения Долга!**», благодарение на волята и мъжеството на офицерите и войниците под ръководството на генерал Александър Павлович Кутепов, се запазва честта на „бялото” движение дори в страшните условия на галиполийското „голое поле”. След сложни политически маневри, свързани с практическото признаване на Съветския съюз, тази армия се разделя на две части, които са приети съответно в България и Югославия.

От “долината на розите и смъртта”, какъвто е Галиполския полуостров, руската армия се оказва в „страната на розите и кръвта”, каквато е България по онова време. В нея се води необявена гражданска война по балкански образец, както между левицата и десницата, така и вътре в самата левица между БЗНС и БКП. Авторката проследява подробно политиката на българската държава към руските емигранти, която се колебае между явни и неяви незаслужени репресии до наистина заслужени улеснения и привилегии.

В първата глава „Прием и установяване на руските емигранти в България 1918-1923 г.” се очертават четирите вълни на емиграция и тяхното първоначално установяване в България. Въпреки че са обвинявани в заговор за сваляне правителството на Александър Стамболийски, частите на руската армия изпълняват стриктно заповедта на генерал А.П. Кутепов и не участват по никакъв начин в българската вътрешна политика. Въпреки това те са разформирани и принудително разсредоточени по територията на страната. При това

обаче българската църква, обществеността и населението се отнасят с дълбока симпатия към народа на своите освободители и въпреки трудните условия след трите национални катастрофи се грижат за тяхното устройване.

Следващите две глави „Адаптация на руската емиграция 1924-1934 г.” и „Руската акция” 1934-1944 г.” са посветени на руското самоуправление в България, когато юридическият статут, трудовата реализация и медицинското обслужване на емигрантите се подобряват значително както поради политиката на подпомагане на правителствата на Ал. Цанков и А. Ляпчев, така и поради усилията на самите емигранти. Специални грижи се полагат за ветераните от Освободителната руско-турска война 1877-1878 г., което прави чест на българската държава и народ. Отношението на официалните български власти към руските емигранти започва да се влошава след сближаването на България със Съветския Съюз, както и след влизането на страната в Тристранния пакт на страната на Германия.

Последната глава е посветена на „Руските емигранти в отечественофронтовска България”. В този сложен период „белогвардейците” и „белоемигрантите” са подложени на напълно незаслужени репресии както от страна на българската комунистическа власт, така и от съветските специални служби. Много от тях са изпратени в лагери в СССР и България, а някои дори тайно са ликвидирани. Повечето от тях насила или доброволно получават съветско гражданство, но остават да живеят в България, където се ползват с някои незначителни привилегии, които при това не винаги им се предоставят безусловно. Значителна част от руските емигранти се изселват в Съветския съюз след смъртта на Сталин, в периода 1955-1957 г.

Задълбоченото изследване на руската емиграция в България на Цветана Кьосева е солидна основа за бъдещите проучвания по този важен проблем.

**АЛЕКСАНДЪР ТЕОДОРОВ-БАЛАН — ЕДИН
ОТ ПЪРВОСТРОИТЕЛИТЕ НА ЕЗИКА НИ**
Кина Станева, Научен архив на БАН, E-mail: kustaneva@gmail.com

Александър Теодоров-Балан

На 27 октомври т.г. се навършиха 150 години от рождението на големия български езиковед, литературен историк и библиограф — академик Александър Теодоров-Балан. Той е редовен член на БКД още от 1884 г. и негов деловодител, академик на БАН от 1945 г., първи ректор на първото ни Висше училище от 1889 г. (СУ «Св. Климент Охридски») и по-късно — още два мандата, основател на Университетската библиотека и на Българския библиографски институт, зам.-директор на Народната библиотека, главен секретар на Българската екзархия в Цариград. Александър Балан е Doctor Honoris Causa на СУ «Св. Климент Охридски» от 1939 г., почетен жител на София, основател на Българското туристическо дружество и редактор на сп. "Турист". Блестящ творец, оставил след себе си многобройни и основополагащи научни трудове, Александър Теодоров-Балан определя себе си лаконично като "учител и книжовен работник" и така само с две думи обобщава целия си стогодишен път*.

Филолог — славист и българист, езиковед първо поколение, Александър Т.-Балан е със солидно европейско образова-

ние, получено в Чехия и Германия. В рода Балан** е приемствена черта да се служи безрезервно на отечеството. Прадедите му са изселници от Сливен по време на Руско-турската война от 1828-1829 г. Те се установяват в Бесарабия, където в семейството на Мария — дъщеря на Панайот Греков и сестра на Димитър Греков, се раждат петимата видни братя, строители на новата българска държава. Това са акад. Александър Теодоров-Балан, генерал Георги Тодоров — опълченец, командващ II-а и III-а българска армия по време на Първата световна война, проф. д-р Атанас Теодоров — основоположник на съдебната медицина в България, Мартин Тодоров — кмет на София през 1904-1908 г. и петият — инженер Михаил Балански. Поради липса на средства братята се издържали финансово един друг, докато всички завършват образованието си в най-престижните европейски университети. Фамилната отговорност за дълг пред род и родина Александър Балан пренася и в своето семейство, въпреки суровите предизвикателства на съдбата. Загубил приживе съпругата си, францужойката Юлия Гресо, и четирите си дъщери, Александър Балан ще трябва да стаи дълбоко в сърцето си и вестта за загубата на сина си Владимир. Военен летец, авиоинженер, създател и директор на първия авиоремонтен завод в България — Държавната аеропланна работилница в Божурище край София (ДАР), той изчезва безследно след Втората световна война. Другият му син — Милко Балан е лекар-антрополог, завършил медицина във Виена, а след това — военен лекар по време на Балканските войни и Първата световна война. Дълги години преподава анатомия в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, като малко известен факт е, че благодарение на него имаме толкова популярната и впечатляваща реконструкция на образа на военачалника от Първата българска държава — чъргубиля Мостич. А като резултат на многогодишния труд на най-малкия син на Александър Балан — Станислав, БАН притежава най-пълния и систематизиран архивен фонд на големия учен.

Личният фонд на акад. Александър Теодоров-Балан е един от най-богатите фондове, съхранявани в Научния архив на БАН, който не е от често показваните досега. Постъпва в Академията през 1950 г., с ново постъпление през 1953 г., предадено лично от него. Научното наследство на акад. Балан обхваща над 800 заглавия на книги, студии, статии и бележки, обработени в 720 архивни единици, от които 310 са посветени на българския език. В изложбата, представена в БАН по повод юбилейната му годишнина, за първи път са показани в оригинал много документи — литографски коли от 1881 г. за изучаване на български език “*Mluvnicka bulharska*“, писана в Прага за чешките членове на студентското дружество “Българска седянка”, Балановите “Дневници” за периода 1892-1925 г., писмо на Ив. Вазов от 1917 год. по повод критически анализ на неговите стихотворения от Ал. Т.-Балан, статията “И аз бях зидач” от 1943 год. за членството му във Великата българска масонска ложа, чернови на писма за необходимостта от българско студентско единство зад граница, много биографични материали и др.

За първи път са експонирани и документи, доказващи приноса му в създаването на система в родната библиография и в изграждането на Български библиографски институт през 1918 г., който поради редица бюрократични пречки не успява да регистрира някаква дейност, освен издаването на устав и възобновяване за кратко на сп. „Книгописец“.

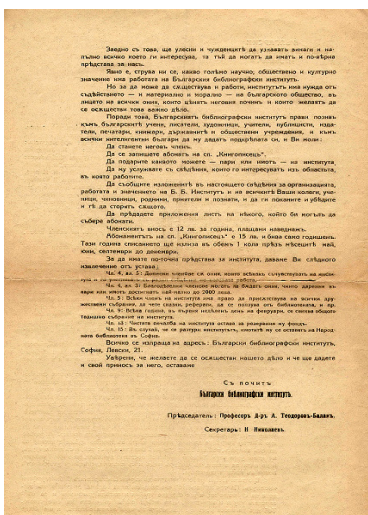
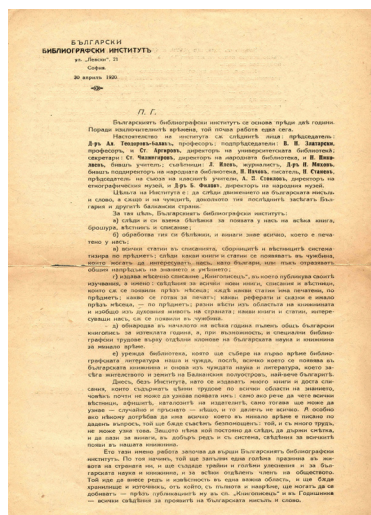
От най-значимите материали във връзка с дейността на Александър Балан като водещ български библиограф, са: работни бележки върху капиталния му труд “Български книгопис за 100 години” (1806-1905)”, който обхваща цялата печатна продукция през посочения период (15 258 заглавия); личната му библиография “Български записи”, сп. “Книгописец”, кн.1-2 от 1920 г., ръкописи на лекции от 1933/34 г. — “Периодизация на българската книжнина”; “Обръщение на ръководството на Българския библиографски институт към българската общественост по повод неговото създаване” от 30 април 1920 г.***, подписано от Ал.Т.-Балан като председател на Настоятелството на института, “Известие” за провъзгласяването на проф. Ал. Т. - Балан за почетен член на института от 25 септември 1941г.****, които прилагаме, Закон и устав на Българския библиографски институт “Елин Пелин” от 1941 г.*****, статията му “Кому що е книгата” и др.

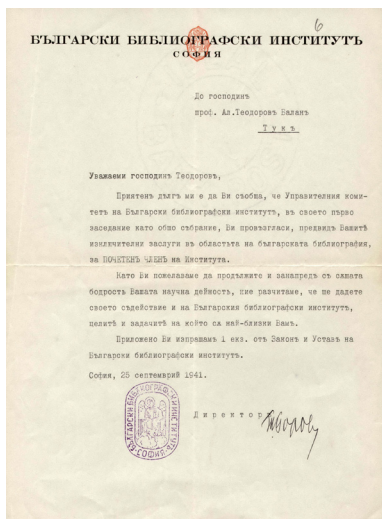
Балан е представен и като основател на сп. „Български преглед“, като редовен сътрудник на „Периодическо списание на БКД“, на списанията „Книгописец“, „Летоструй“, на „Българска матица“, „Родна реч“, в „Мир“ и др. Показан е и като малко познат преводач на редица славянски и немски писатели. Експонирани са ръкописи и машинописни отпечатъци на негови основополагащи научни трудове, като докторатът му от Карловия университет в Прага „За звука в в новобългарския език“; „Българска история и култура“; „Българска книжнина. Стара. Апокрифи“ и „Българска книжнина. Нова“, както и учебникът „Българска литература“, който е в основата на почти всички учебници по българска литература за средните училища у нас. Тук са и библиографските бележки за „Нова българска граматика“, „Българска граматика за всякого“, представени са оригиналите и на подготвения от Балан през 1887 г. за преиздаване сборник „Български народни песни“ на братя Миладинови и още мн. др.

С редица документи са илюстрирани особено значимите приноси на акад. Балан в съставянето на речници като „Български тълковен речник“, енциклопедията на Брокхаус, на образователни програми за обучение по български език и литература в училищата и университета, проекти на нови наредби за училищно и университетско администриране и академична автономия, проект на Закона за народното просвещение; илюстрирано е участието му при провеждането на правописната реформа през 1945 г. и пр. Представени са чернови и фиши във връзка с публикации за Паисий, Кирил и Методий, Климент Охридски, Софроний Врачански и пр., както и ръкописи на статии и критични отзиви за отделни произведения на български автори след Освобождението, като средното място заема творчеството на Иван Вазов. Специално са открити оригинали на статии и работни бележки, отразяващи позицията му срещу ненужните чуждици в нашия език, за чиста българска реч, за предлаганите от него нови думи и др. — „Ползите от „Всебългарски речник“ — речник за богатството и строежа на българския народен и книжовен език“, „Книжовен език и народни говори“, „Западните български говори“, „Езикова култура“, „Гледище и становище“ и пр. Направен е сполучлив паралел между приписваните му комични думи и словосъчетания, като „драсни-пални клечица“, „писмогалба“, „вестопродавници“ и др., с наистина Балановите: възглед, творба, гледище и становище, дейност, заплаха, излет, летище, летец, общувам, проява, украса, усет и мн. др. нови думи, възприети в новобългарския език.

Съвременниците му го наричат „гений на езика“. Автор на толкова ценни изследвания в областта на езиковата ни култура, той до края на живота си поразява с енергията и системността на научните си търсения, с постоянството, с което защитава научните си убеждения. Вече е на 95 години, когато в СУ „Св.Климент Охридски“ представя студията си „Българското склонение“, чиито работни бележки също са представени в изложбата, както и статиите по повод предстоящите му съответно 95 и 100-годишнини: „И аз бях млад“ и „Български изток и запад в книжовния език“.

Обръщение на ръководството на Българския библиографски институт към българската общественост по повод неговото създаване от 30 април 1920 г.

“Известие” за провъзгласяването на проф. Ал. Т. - Балан за почетен член на Българския библиографски институт от 25 септември 1941г.

“И аз бях млад”*****

Бях млад; и от давна вече не съм! А си спомня ми младостта и младите години, когато човек се бе обособявал да бъде наистина “човек”, животът си наонова да не е “разумна цел”. Човекът е човек и животът му е животът на обществото, там човекът е характер, а животът му труд.

Това съм разбрал на старост, откакто изтече моята младост. Живя в обществото и трудя се в обществото. В всякой така живяли се трудил, може да си кажеш сам, да кажеш на други, че би дръбнел на обществото, че е дръстостя на новешкия дът. Бил той от по я или ня обществено ред то състояние, до минък, или взиание, той има право на наше уважение, на почит и похвала.

Спомня ми от тоношкова време между моето четиво една книжка с аиме “Трудът е човек и дължност и благодат”.

Това и мена книжката и днес ми се вестив часовена волна мисъл. То осветло, кротко, леда мевочи, и сякаш та и вустаня какъв вече чен въпрос към мене, и без да чуя въпроса през моето съзнание блесне и кратковорда драго име! Трудно се честино и се радвам на благодат; доживях почит и похвала. Дължагонате тебе, малка моя книжка и лице мила!

И си спомням от връстни времена как съм нувствувал дължността “труд” и неговата “благодат”, как се развивали и образували под тях черти и характер. Бледно безкръвно е да си думаш на просто: “длъжен съм да се трудя”, “благодатен ми е трудът”, чувството то е голяко ето третворява думата и билие, и това билие то е отличава. Чувството то е нуди да живееш в обществено и труд да си нести то неговата благодат да се разбираш “човек”, член на общество. Това възвишено чувство е социалното чувство.

Социалното чувство мвара да се гита мпривсякой случай щто вършасега и гилък мя да сторя, сам и мене и в сяга то или нили може да се не другито? На щесит позволя никога не щеситливо да не гадам ниско себе и ноствего и съм да не струвам другиму щто не би жега на мене да бъдесторено. И в найнищо не щесит не капрозира, че мерьководи социално-чувство, пречка да видят, чести вва движение щесит метна да кои мпо силна възможност ако миспестя личния труд възможност не услужаохотно на мивани след мене, възотруд обществено и аз щесит останат дължност на социалното, аз ще остана послушник на “егоизма”.

Нека почитаме труда; нека зачитаме човека!

София, 3 ноември, 1954.

А. Теодоров-Балан

* Александър Теодоров Балан е роден на 27 октомври 1859 г. в с. Кубей, Болградско - Бесарабия (дн.Украйна). Умира на 12 февруари 1959 г. в гр. София.

** "...В данъчните книги на Болград баща ми се пише Stojan Martinov BALAN. Баланският род има за родоначалник един преселец от Сливен, комуто нарекли прякор Балан от първична дума Бялан, ...бял по плът и по влас...Бил отгледан, като сирак, от чича си Тодор, отгук тръгва презиме Тодоров за него и за потомци, порумънено Теодоров, порусено Феодоров, минало в документи мои и на мои братя... Официално ми се призна презиме Теодоров-Балан в 1922 г. със заповед на Министерството на народното просвещение в София" (*Балан, Александър Теодоров. Книга за мене си. С., 1988г., с.18*)

*** Обръщението е писано две години след опита на Ал. Балан да създаде Български библиографски институт през 1918 г. В настоятелството му са избрани: председател — проф. Ал. Теодоров-Балан; зам.-председатели — проф. В. Златарски и Ст. Аргиров, директор на Университетската библиотека; секретари — Ст. Чилингиров, директор на Народната библиотека и Н. Николаев, бивш учител; съветници — Л. Илиев, журналист, д-р Н. Михов, бивш зам.-директор на Народната библиотека, Н. Начов, писател, Н. Станев, председател на Съюза на класните учители, А. Стоилов, директор на Етнографския музей, и д-р Б. Филов, директор на Народния музей. НА БАН, ф.109, а.е. 709, л.3

****Документът се съхранява в Научен архив на БАН, фонд 109к, а.е. 709, л.6

***** Фактическото създаване на Български библиографски институт, наречен на името на Елин Пелин, е през 1941 г. с председател проф. Тодор Боров; от 1964 г. институтът е трансформиран в отдел на Народната библиотека "Св.св. Кирил и Методий".

*****Документът се съхранява в Научен архив на БАН, фонд 109к, а.е. 154, л.30. При публикуването му е запазен стилът на автора, остарелите и редки думи, като са осъвременени само правописът и пунктуацията.

ИНФОРМАЦИОННИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА БИБЛИОТЕКАТА ПО БИОЛОГИЯ

Нина Георгиева, E-mail: niana1982@abv.bg

Библиотеката по биология е изградена към Института по експериментална морфология и антропология с музей (ИЕМАМ-БАН). Тя е многоотраслова библиотека с основна тематика на комплектуване в областта на биологичните науки. Филиал е на Централната библиотека на БАН. Основната ѝ задача е изграждането и организацията на библиотечен фонд с българска и чуждестранна литература с цел задоволяване на информационните потребности на учените и специалистите в ИЕМАМ и Института по експериментална патология и паразитология (ИЕПП).

Библиотеката по биология се ръководи от Библиотечен съвет, създаден със заповед на директора на ИЕМАМ-БАН. Той се състои от осем членове с председател ст.н.с.І. ст. Елена Николова. Включени са специалисти от всички научни направления.

Библиотеката е създадена през 1978 г. като самостоятелно звено към Единния център по биология чрез сливане на библиотеката на Института по морфология при БАН (1953г.), библиотеката на Института по обща и сравнителна патология при БАН (1948г.) и библиотеката на Централната лаборатория по хелминтология при БАН (1954г.). През 1994г. към нея се присъединява и фондът на библиотеката на Централната лаборатория по проблемите на регенерацията.

Целта на Библиотеката по биология е да предоставя на читателите най-актуалната литература в научните области, в които работят институтите, които тя обслужва. Затова комплектуването е насочено към следните профили: анатомия, ембриология, хистология, цитология, имунология, морфология, клетъчна биология, клетъчни взаимодействия и междуклетъчни контакти, неврохимия, невроморфология; антропология; обща, сравнителна и експериментална патология; левкози по птици и бозайници, ултраструктури, хистология и биохимия на неоплазиите, онкогенни вируси, имунология на туморите и левкемиите, цитология, цитохимия и електронна микроскопия; обща, медицинска и ветеринарно-медицинска паразитология,

фитохелминтология, фауна и систематика на паразитите, екология на паразитите, биохимия, имунология, патоморфология и патобиохимия при паразитози, паразитози по рибите.

Комплектуването на фондовете се осъществява чрез покупка, абонамент, книгообмен и дарение. В библиотеката се съхраняват изданията на сътрудниците от двата института — Института по експериментална морфология и антропология с музей и Института по експериментална патология и паразитология, както и личните библиотеки на чл.кор. Константин Матов, чл.кор. Димитър Каданов и ст.н.с. Елена Димитрова. Обработването на новите библиотечни документи се извършва в Централна библиотека на Българската академия на науките.

В края на 2008 г. Библиотеката по биология притежава 20033 тома, от които 6049т. книги, 13206т. периодични издания и 778т. специални видове издания (Вж Таблица 1).

Сравнителен анализ на фонда на Библиотеката по биология

Таблица 1

	2004	2005	2006	2007	2008
Прираст					
-общо	27184	25741	23714	22583	22511
-книги	8	8	17	17	10
-списания	85	85	65	118	216
-спец. видове	52	52	52		
Отчисления					
-книги		1118	1218	207	
-списания	1588	1054	46		2704
-спец. видове			1		
-общо	25741	23714	22583	22511	20033

Сравнителната таблица за прираста на фонда на Библиотеката по биология показва, че прирастът на книгите е много малък — между 8 и 17 тома годишно. Леко нараства броят на периодичните издания, а специалните видове (сп. “Current contents”) през 2007 г. спират да се получават, т.е. фондът на библиотеката нараства много слабо.

Поради интереса на читателите предимно към най-новите публикации в съответните области библиотеката насочва вниманието си към актуализация на фонда . В резултат на това през периода 2004-2008 са отчислени 7936 тома. От таблицата се вижда по подробно разпределението на отчислените документи по видове.

Едновременно с това Библиотеката по биология предлага достъп до он-лайн бази данни : Scopus, ScienceDirect, SwetsWise, SpringerLink, Web of Science, ProQuest, EBSCO Publishing, Scientific journals international. Така информационните й възможности се увеличават.

В библиотеката се поддържат азбучен, систематичен и топографски каталози на книгите и периодичните издания. През 2008г. Библиотеката по биология започна да въвежда библиотечно-информационната система ALERH500, на базата на която изгражда електронен каталог. Това увеличава възможностите за по-лесен и бърз достъп на читателите до фондовете на библиотеката.

Библиотеката обслужва специалистите от ИЕМАМ-БАН и ИЕПП-БАН, както и външни читатели, основно от Централната лаборатория по обща екология и от Висшия ветеринарно-медицински институт. Приложената по-долу таблица показва състава на читателите й (Вж Таблица 2):

Таблица за читателите
Таблица 2

	2004	2005	2006	2007	2008
Читатели	139	138	136	150	106
-научно звено	108	106	110	122	85
-системата на БАН	26	19	18	22	15
-външни	1	7	8	4	6
-СУ	4	6		2	
-професори	38	34	37	39	63
-науч. сътрудници	93	92	42	105	33
-студенти	4	5		2	
-други	4	7	5	4	10
Потенц. читатели	116	100	138	138	140

Таблицата дава основание да се смята, че основната част от читателите са хабилитирани лица от двете постоянни научни звена, които обслужва Библиотеката по биология, следвани от учени от други звена от системата на Академията. Сравнително малък е броят на външните читатели и студентите.

Въвеждането на библиотечно-информационната система ALEPH500 и достъпът до международни информационни системи в значителна степен разширяват възможностите на Библиотеката по биология да обслужва качествено и с необходимата актуална информация потребителите си; в бъдеще тя има за цел да разширява още повече тези възможности.

**ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БАН,
УЛ. "15-ТИ НОЕМВРИ" №1
Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg**

1. 15 години Централна лаборатория по мехатроника и приборостроене — 23 ноември - 5 декември 2009 г.
2. 100 години Народен археологически музей – 7 декември - 7 януари 2009